

ویژگی های شاخص اقلیمی حاکم بر مناطق سرد و کوهستانی و تاثیرات آن بر شکل گیری معماری مسکن منطقه (مطالعه موردی: شهر تبریز)

سید مهدی قدوسی فر^{1*}، جواد آهنگری²

1- دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران m_ghoddusi@yahoo.com

2- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد عجب شیر، ایران j.ira26@yahoo.com

چکیده

مقایسه تنوع اقلیمی مناطق مختلف ایران با شکل معماری- شهرسازی موجود در آنها حاکی از آن است که در طول تاریخ ارتباط و تقابلی دو سویه بین شرایط اقلیمی و نوع معماری مسکن بوده و شرایط اقلیمی یکی از عوامل اصلی در شکل گیری نوع معماری مسکن بوده است. از طرفی، چند دهه ای است که در برخی از شهرهای ایران از جمله شهر تبریز، رشد سریع شهری باعث نمایان شدن مسائل و معضلات شهری بسیاری شده است که می توان اهمیت این مساله را در بحران های زیست محیطی و مصرف بی رویه سوخت های فسیلی به وضوح مشاهده کرد. به عبارتی، اکنون نوع ساخت و ساز و شکل معماری غیر همساز با اقلیم، در تشدید روند تخریبی مذکور، بیش از پیش حائز اهمیت گردیده است. هدف تحقیق حاضر شناخت ویژگی های شاخص اقلیمی حاکم بر منطقه و تاثیرات شاخص آن در معماری مسکن منطقه، به ویژه شهرستان تبریز بوده است. تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی بوده و از روش میدانی برای عکس برداری، مصاحبه با ساکنین و افراد مطلع و استفاده شده است. در بخش دیگر تحقیق از روش اسنادی بصورت مراجعه به سایتها، مقالات، کتب و سازمان های مرتبط بهره گیری شده است. بررسی ها نشان می دهد که در ساخت و سازهای مسکن و نیز شکل معماری بناها، شرایط اقلیمی از دیرباز مورد توجه معماران و سازندگان بوده است.

واژگان کلیدی: اقلیم، ویژگی های اقلیمی، مناطق سرد و کوهستانی، شکل گیری معماری، تبریز

مقدمه

-1

شرایط اقلیمی موثرترین عامل در شکل گیری معماری و بافت شهری بوده که به نوعی مهمترین عامل برای ایجاد آسایش افراد در شهر و مسکن نیز بشمار می رود. گوناگونی و تنوع در شکل معماری مسکن مختلف در نقاطی که از لحاظ شرایط اقلیمی متفاوت می باشند دلیلی بر این ادعاست. با مطالعه ساختمان های موجود در مناطق مختلف شهر تبریز، در می یابیم که در گذشته به منظور استفاده حداکثر از انرژی های طبیعی و مقابله با عوامل نامساعد محیطی، ملاحظات اقلیمی تا حدودی، البته با توجه به امکانات آن زمان رعایت شده، ولی بنظر می رسد معماری مدرن نوعی گسیختگی با این موضوع دارد و گویی در ساخت و سازهای اخیر، آن ملاحظات اقلیمی گذشته به دست فراموشی سپرده شده و مقابله با شرایط نامساعد اقلیمی به